

پیازچه‌زایی در دو رقم تجاری لیلیوم *Lilium longiflorum* در شرایط درون شیشه

نرگس مجتهدی، مرجان آزموده‌فرد، سید الیاس مرتضوی^۱
پژوهشکده بیوتکنولوژی کشاورزی، کرج.

تکثیر و تولید گیاهان زینتی با استفاده از تکنیک کشت بافت، یکی از روش‌های نوین پرورش این گیاهان می‌باشد. لیلیوم نیز یکی از گل‌های پیازی است که بدلیل کارآیی پایین روش‌های معمول تکثیر امکان صادرات آن در بازارهای جهانی وجود نداشت اما با استفاده از این تکنیک، تکثیر لیلیوم به میزان بالایی انجام شد و هم‌اکنون به عنوان یکی از گل‌های زینتی مهم در رده‌های بالای تولید در دنیا قرار دارد. تولید

لیلیوم‌های تجاری از طریق پیازچه‌زایی در شرایط درون شیشه از مهمترین روش‌های تکثیر این گیاه از طریق کشت بافت می‌باشد. با توجه به عدم دسترسی به پروتکل عملی تولید پیازچه‌های لیلیوم تجاری در کشور، آزمایش‌هایی جهت بررسی تعدادی از عوامل موثر بر ریزازدیدی این گیاه، طراحی و اجرا شد. غلظت‌های مختلف هورمون‌های بنزیل آمینوپورین (۳-۰/۳-۰/۳-۰ میلی‌گرم در لیتر) در ترکیب با غلظت‌های مختلف نفتالن استیک اسید (۳-۰/۳-۰/۳-۰ میلی‌گرم در لیتر)، غلظت‌های ساکارز (۳۰، ۶۰ و ۹۰ میلی‌گرم در لیتر) و موقعیت فلس (خارجی، میانی و داخلی) به عنوان عوامل اصلی در پیازچه‌زایی دو رقم تجاری لیلیوم (ژیرونده و کاساندرا) مورد ارزیابی قرار گرفت. پس از خریداری پیازهای وارداتی از یکی از تولیدکنندگان لیلیوم، جداسازی فلس‌ها و ضدعفونی سطحی آنها، ریزنمونه‌ها از قسمت قاعده‌ای فلس‌ها به قطعات ۱ سانتی‌متری بریده شدند. سپس در محیط‌های تیمار شامل محیط پایه MS، 3% ساکارز و 0/7% آگار قرار گرفتند. نتایج مشخص کرد که ترکیب هورمونی بنزیل آمینوپورین 0/3 میلی‌گرم در لیتر و نفتالن استیک اسید 0/3 میلی‌گرم در لیتر در هر دو رقم بهترین ترکیب هورمونی از لحاظ تعداد پیازچه‌های تولید شده و ریشه‌زایی بود. رقم کاساندرا از نظر وزن، طول و درصد ریشه‌زایی اختلاف معنی‌داری با رقم ژیرونده دارد. فلس میانی در هر دو رقم از جهت طول و درصد ریشه‌زایی به عنوان بهترین موقعیت فلس بود. همچنین رقم کاساندرا در غلظت 60 گرم در لیتر ساکارز، بزرگترین و طویل‌ترین پیازچه‌ها را تولید کرد. در هر دو آزمایش، ناحیه قاعده‌ای ریزنمونه‌ها، بیشترین تعداد پیازچه را در مقایسه با نواحی جانبی و راسی تولید کردند.